

Broj 6, Godina II, 26. Veljače 1992, Zagreb, Cijena 50 HRD

HRVATSKI VOJNIK

ČINOVI U HRVATSKOJ VOJSCI

ZAR BISMO PLAKALI?

S pozicija dijalektike rata, sasvim je prirodno da osim direktno, neprijatelj napada i na onaj opasniji način – iznutra. Psihološki čin borbe izvodi se na različite načine. Ponekad su to glasine. Primjer: »Čujem da je Osijek pao?!«, »Kažu da će Plave kacige stati na srpsku stranu?!«. Na takav način, kod pučanstva se rada crv sumnje koji neprestano raste, hraneći se čovjekovom nesigurnošću i sumnjičavošću koja se neprimodno brzo uvećava. A upravo onaj, tko se u zadanom trenutku odluke koncizno i brzo dvoji izjasniti (zbog osobne nesigurnosti), gotovo je neuračunljiv gledano s motrišta obrane vlastitog, narodskog (tj. državnog) integriteta. Drugi oblik djelovanja je promičba putem javnih glasila. Sve što je izgovoreno ili napisano, dakle distribuirano posredstvom radija, televizije, novina ili pak transparenta, obična i dobronamjerna ljudska duša prihvaća objeručke i s vjerom u neporecivu točnost. Upravo to je bit krajinskog radija i beogradske SF televizije. Budeći nagon primitivizma na primitivan način, oni uspješno manipuliraju populacijskom masom potpalom u somnibulistički, hipnotički trans. Živeći u zabludi, čovjek se udaljuje od

DARKO RADELIĆ

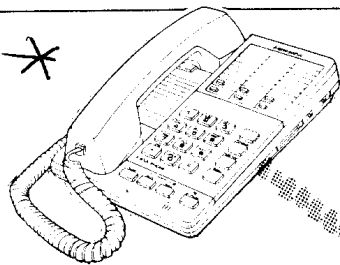
granica stvarnosti i tada moć mašte prekomjerno nakupljena eksplodira, rasprostirući se na cjelokupni, neiskorišteni prostor intelektualizma kod svakog pojedinca. Početkom mjeseca kolovoza 1991., u Dnevniku HTV-a mogli ste gledati izvješće o hrvatskom selu Rupe smještenom u šibenskom zaleđu. I dok izvjestitelj govori kako su u tom selu ostali još samo hrabri hrvatski branitelji, slika pokazuje dva zbunjena magarca koji doista nisu znali kamo bi sa sobom. U prvom se trenutku učini smiješnim, no kasnije se čovjek s gorčinom zapita-je li to doista slučajnost?

I na kraju dolazi provokacija kojom neprijatelj pokušava u nama izazvati ljutnju i zaslijepljenu neuračunljivost. Svjesno upućujući pogrešnu obavijest, on nas pokušava isprovocirati znajući da svaki čovjek u iskrenoj ljutnji govori istinu. Na takav način neprijatelj zapravo dolazi do točne obavijesti koju može operativno iskoristiti. Tako ste, prije nekoliko dana prolazeći pored Umjetničkog paviljona na zagrebačkom Trgu Kralja Tomislava, mogli uočiti transparent na kome je pisalo: »Za obranu i obnovu

Hrvatske-plakati«. Ako ste to pažljivije pročitali, doista vam se moglo učiniti poput preporuke. Zapravo dakle zajedno! Ispada da Hrvatsku nismo u stanju obraniti, pa nam preostaje jedino plakati! Htijući doznati što je uzročilo ovakvu nesretnu gramatičku formu, pohodili smo Umjetnički paviljon. Gospoda ravnateljica UP-a rekla nam je između ostalog, sljedeće:

»Ja ne mogu tu... Mislim, meni je glupo da tu pišemo cijelu litaniju! I prije rata i za vrijeme rata i i poslije rata, mi... nekakvo je nepisano pravilo, to nije nekakav uzus da se to sad piše... ali je deplasirano pisati na Umjetnički paviljon. Izložba! Jer se zna da je to izložba-Dakle... »Dakle, mogućna i pravilna forma tematskog obilježja pa zatim naslova teme neprimjerena je. Dakle, ja griješim kada pitam: zašto nije pisalo »Izložba plakata – ZA OBRANU I OBNOVU HRVATSKE«. Očito da je bilo potrebno sročiti to baš onako »ZA OBRANU I OBNOVU HRVATSKE – plakati«. »Znate šta? Sad ja ću sofizirat: Za obranu Hrvatske i ja bih plakala! »poručuje gospoda ravnateljica. Ja pak kažem: Za obranu i obnovu Hrvatske svi bismo se trebali boriti!

DARKO RADELIĆ

»Hot-line« između suprotstavljenih strana u ratu u Hrvatskoj pokazao se korisnim

VRUĆI "HALO" S NEPRIJATELJEM

Na većini hrvatskih ratišta u posljednje su vrijeme između hrvatske i neprijateljske vojske, u stilu čuvenog crvenog telefona koji već desetljećima povezuje Moskvu i Washington, uspostavljene posebne tzv. vruće telefonske linije. Iako o njima ne ovisi početak nuklearnog rata, uloga im nije zanemariva. Stovise, nedavni događaji jasno pokazuju kolika je njihova važnost za mirno rješavanje brojnih provokacija i incidenata koji stalno prijete da prekinu petnaesto primirje.

Najbolji dokaz njihove djelotvornosti bilo je nedavno mirno oslobađanje skupine europskih promatrača koji su vraćajući se iz posjete Petrinji pali u ruke četnicima. Unatoč činjenici da je njihov dolazak bio uredno najavljen neprijateljskoj strani, u Češkom Selu, na pola puta između Petrinje i Siska, pucnjavom i uperenim oružjem zaustavila ih je grupa od desetak dobro naoružanih četnika. Zbunjenim promatračima zaprijetili su da će ih zadržati kao taoce sve dok Hrvatska iz zatvora u Sisku ne pusti oca jednog od napadača. »Ukoliko ga ne puste sve ćemo vas pobiti«, vikali su zaboravljajući da europske promatrače uz ostalo štiti i diplomatski imunitet.

Iako je prijetila još veća tragedija od one s rušenjem helikoptera EZ, sve je u posljednjem trenutku uspješno riješeno, zahvaljujući upravo »vrućoj« telefonskoj liniji. Naime, Zapovjedništvo Hrvatske vojske u Sisku, doznavši od svojih izviđača što se događa odmah je telefonirala komandi petrinjskog garnizona tražeći da se promatrači odmah oslobode. Nakon toga, jaka jedinica vojne policije neprijateljske vojske otišla je u Češko Selo i nakon poduzetog uvjeravanja uspjela osloboditi promatrače. Tako je na kraju ispalo da su europski promatrači na neki način spasili sami sebe jer je spomenuta linija nakon višemjesečne šutnje sukobljenih strana uspostavljena baš zahvaljujući njihovom posredovanju.

Slični primjeri sve su češći i na ostalim ratištima u Hrvatskoj. Nakon sišačko-petrinjske, na inicijativu pred-

stavnika europske misije nova vruća telefonska linija (zahvaljujući dogovoru predstavnika Karlovača s komandantom ostatka karlovačkog garnizona, pukovnikom Svetozorom Marjanovićem) uspostavljena je između zaracnim stranama na bojištima uz Kupu i Koranu. Preko nje su počeli pregovori o razmjeni zarobljenika, posjeti prognanih mještana svojim domaćinstvima na privremeno zauzetoj teritoriji i rješavanju povremenih provokacija.

Kako bi se uspostavio svakodnevni kontakt između zaraćenih strana, tih je dana uz pomoć Europske misije vruća linija proradila i na slavonskom bojištu i to između Vinokovaca i Mirkovaca, obližnjeg neprijateljskog uporišta. Dogovor je postignut na sastanku predstavnika Hrvatske vojske, na čelu s pukovnikom Hlijom Maričićem i predstavnika neprijateljske armije koja je predvodio potpukovnik Aleksandar Mihailović. Odmah nakon njenog uvođenja neprijateljska je strana ustvrdila da je o takvoj vezi trebalo razmišljati i ranije, ali im izgleda nije palo na kraj pameti da sami predlože njeno organiziranje.

Nakon toga, takve su vruće linije uvedene gotovo na svim najvažnijim bojištima u Hrvatskoj. Uvođenju novih vrućih linija naročito je pridonio nedavni sastanak u Slavonskom Brodu između predstavnika Glavnog stožera Hrvatske vojske i Generalštaba jugoarmije, a uz prisustvo predstavnika promatračke misije EZ, predstavnika HPT-a, PTT Srbije, bivše zajednice JPPT te bivšeg Saveznog sekretarijata za saobraćaj i veze. Tamo je dogovoreno što sve treba napraviti da se izravne telefonske linije između zaraćenih strana uspostave i na preostalim ratištima, te se za to stvore svi tehnički preduvjeti. Tako je dogovoreno povezivanje Osijeka s Daljom, Sidom i Belim Manastirom, Siska s Glinom i Petrinjom, Zadra s Benkovcem, Sibenikom s Drnišom i Kninom, te Splita s Kninom.

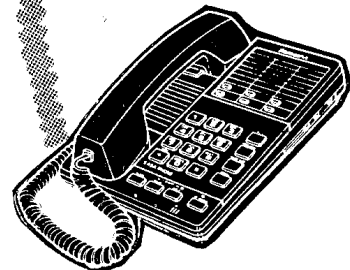
Isto tako je dogovoreno da se uspostave sve linije potrebne časnicima za vezu Ujedinjenih naroda.

Kako se u vrijeme kršenja primirja, po tvrdnjama obje strane, često nitko ne javlja na pozive, dogovoreno je da se na svim krajevima »vrućih telefona« organiziraju dežurstva posebnih, za to zaduženih časnika, što će omogućiti da se u svakoj situaciji reagira na vrijeme.

Uz pozitivne učinke, kao što se to, nažalost moglo i očekivati, ni »vruće linije« nisu mogle uvijek pomoći a neprijatelj ih sve češće koristi za pokušaje da Hrvatsku vojsku (po kojoj padaju projektili) uvjeri kako ona ne krše primirje ili da to rade teroristi koje ne mogu kontrolirati. Tako je nedavno, nakon što je nad Osijek palo stotinjak granata, dežurni časnik za vezu Hrvatske vojske u Operativnoj zoni Osijek preko vruće linije zatražio da agresorska vojska odmah prekine vatru jer će naše snage odgovoriti. »Molimo vas nemojte uzvraćati. Utvrđujemo tko je otvorio vatru. Zasad samo znamo da se radi o odmetnutim formacijama i pjanim grupama«, bio je odgovor oficira za vezu iz komande tzv. JNA.

Međutim, napadi su uz krace prekinde trajali cijelu noć. Projektili nisu stizali samo iz jednog pravca već iz tri jana uporišta na tom području, tako da je bilo jasno da se radi o sinkroniziranoj akciji a ne o napadu odmetnutih pjanih grupica. Upravo je to bila glavna tema razgovora europskih promatrača s predstavnicima agresorske vojske. Nema sumnje, svaki takav incident koji izazove neprijateljska strana pružava dolazak mirovnih snaga Ujedinjenih naroda u Hrvatsku.

ŽELJKO BUKŠA

IZOLACIJA HERCEG-BOSNE

Što se krije iza prometne blokade BiH?

Kad je Mak Dizdar napisao »Modru rijeku« vjerojatno nije ni slutio koliko će prave rijeke i njihova korita utjecati na sudbinu naroda kojemu je i on pripadao.

Od desetak mostova koji su preko Save i Une povezivali Bosnu i Hercegovinu s njenim prirodnim i geopolitičkim saveznicom, Hrvatskom, samo je još djelomično u funkciji onaj kod Slavanskog Broda. Otvoren je, naime, samo za pješake i to samo za trajanja dnevnog svjetla. Noću je zatvoren za sav promet.

Ni članovi bosanskohercegovačkog rukovodstva Ejub Ganić, Alija Delimustafić, Nikola Koljević, Jerko Doko i komandant Sarajevske armijske oblasti general-pukovnik Milutin Kukanjac nisu uspjeli u uvjeravanju vojno-civilnih vlasti Hrvatske da se deblokira cestovno-željeznički promet koji povezuje Slavonski i Bosanski Brod.

Hrvatske razloge za strogom kontrolom tog prijelaza ne treba ni navoditi. Druga strana i jugovojaska ne pristaju ni na jedan zahtjev, ali su uporni u traženju svojih »prava«. Hrvatska je htjela zaštititi most kao važan strateški i ekonomski objekt, ali ga i strogo kontrolirati. Neprijatelj ga je više puta bombardirao i raketirao. Upravo da bi ga zaštitili od daljnje opasnosti, Glavni stožer i Vlada Republike Hrvatske zahtijevali su da se jedinice jugovojске ne raspoređuju u pojasu od 25 km prema Savi i na bosanskoj strani. Jugovojaska pak tom zahtjevu s hrvatske strane nije željela udovoljiti. Razlozi takvih poteza jugovojске su razumljivi. Herceg-Bosna ostaje bez jednog od najvažnijih cestovnih prijelaza i za funkcioniranje bosanskohercegovačke privrede neophodne veze s Hrvatskom. A upravo je to dio scenarija tzv. JNA. **Osiromašiti i izgladniti Bosnu i Hercegovinu i onda je prisiliti na kapitulaciju.** Nije tajna da je više od polovice zitelja BiH na rubu gladi, a prispjeli okupatorski rezervisti primaju natiskane topćiderske dinare kojima je jedino dozvoljen ulaz u Bosnu preko Drine. Drugoj robi Srbija je odavno zabranila izvoz u Bosnu i Hercegovinu, na što je bosanskohercegovačka Vlada odgovorila protumjerom i blokadom mostova koji Bosnu spajaju sa Srbijom. Zatvaranjem mostova na Drini i izolacijom Bosne s istoka, ta se republika-država našla u potpunom okruženju. Kratki

izlaz na Neum i, ipak, hrvatsko more, nezadovoljan je za komuniciranje sa svijetom. Sreća je da funkcionira hrvatska luka Ploče što samo djelomično spašava Herceg-Bosnu od totalne izolacije.

No, i tu ima problema budući da Srbi i SDS u središnjim dijelovima Bosne sve češće postavljaju barikade i sprečavaju vezu Bosne s Hercegovinom. Istovremeno je u Herceg-Bosni u velikom porastu broj terorističkih akcija koje zapravo znače ponavljanje scenarija iz Hrvatske. Terorističke akcije koje izvedu agresorski komandosi trebali bi služiti kao povod za eventualne šire akcije neprijateljske vojske.

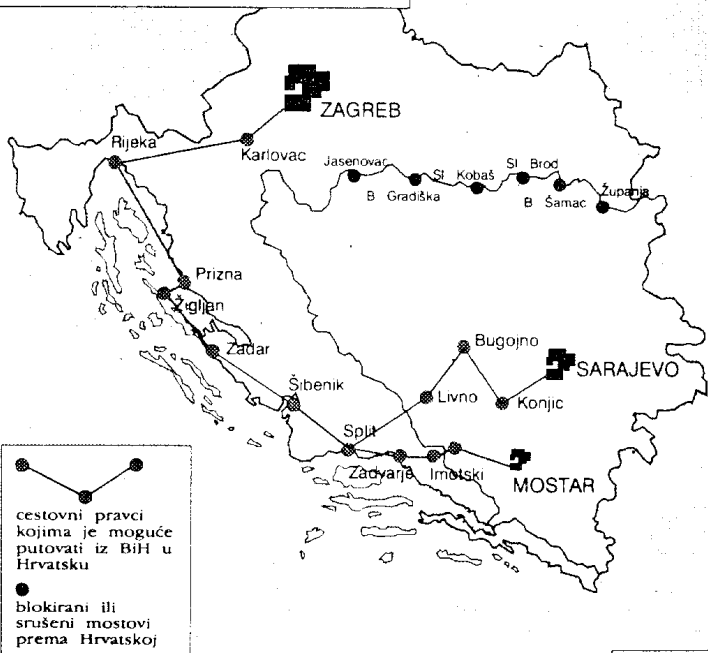
Za očekivati je da će se pritisci i razne provokacije povećavati približavanjem referendumu za suverenu i samostalnu Herceg-Bosnu. Tzv. JNA životno je zainteresirana da Herceg-

Bosna ostane u mini-Jugoslaviji jer joj je Bosna egzistencijalno neophodna. Upravo zato i pokušava zauzeti sve važnije prometnice u toj republici-državi, prekinuti joj krvotok presijecanjem »muslimansko-hrvatske ceste« koja je Mostar i Hercegovinu, preko Sarajeva, Zenice, Doboja i mosta kod Šamca povezivala s Hrvatskom. Srpski diverzanti nedavno su minirali i taj most s bosanske strane, pa je i ta veza Herceg-Bosne s Hrvatskom prekinuta.

Trenutno jedina moguća funkcionalna veza između ove dvije države, koje su po svemu upućene jedna na drugu, vodi Jadranskom magistralom do Splita, pa preko Livna ili Tomislavgrada dalje u Herceg-Bosnu. Sarajevo je na taj način umjesto 400, oko 1200 kilometara udaljeno od Zagreba.

MARKO MARKOVIĆ

Prometna izolacija Bosne i Hercegovine

© mebro